

Politisk-Økonomisk beretning for 2015.
(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Fra Siumut skal vi indledningsvis komme med følgende bemærkninger til politisk-økonomisk beretning for 2015. I vort land har vi i mange år haft den vane, at vi når vi ser ind i vores kæmpe forstørrelsesapparat, så ser vi stadig kun vores dybe afhængighed til staten Danmark, som i øvrigt er bundet op på hænder og fødder og viklet dybt ind i alle forhold der har med vores økonomi at gøre og som hindrer enhver mulighed for økonomisk udvikling på alle måder – det er disse bremseklodser der skal skiftes ud med tiden og det er på tide, at vi begynder at ændre lige så langsomt, men sikkert, på disse faktorer.

Det er derfor på høje tide, at vi får undersøgt forholdene omkring pengestrømmene mellem vort land og Danmark, som set med vores øjne skal udarbejdes herfra og, at man herunder især får analyseret årsagerne til pengestrømmene der kører ud af landet og får et overblik over hvad samhandelen med andre lande der kører over Danmark, koster os, og vi vil ikke undlade i denne forbindelse, at opfordre til at undersøge problematikken omkring transfer pricing som benyttes af storkoncernerne til en højere afregning udenlands, som følge af prisfastsættelsen af varer, ydelser og rettigheder mellem koncernforbundne selskaber i forbindelse med udenrigshandel med fisk og skaldyrprodukter, hvor produkterne kan risikere at give det mindst mulige afkast herhjemme, er det i allerhøjeste grad i vores interesse, at få belyst hvor mange penge landskassen mister på disse transaktioner.

Tiden er inde til, at vi bør videreudvikle vort land fra vores selvstyrestatus, og Siumut mener at vi set i et fremtidigt perspektiv, bør arbejde på at den økonomiske omsætning øges, idet vi mener, at der er masser af muligheder, der endnu ikke er arbejdet med og som vi i fællesskab kan udvikle.

De vigtigste indsats områder der skal arbejdes på i forbindelse med en optimeret økonomisk bæredygtig udvikling er, at tilføre fiskeriet større økonomisk værdi her i landet, at satse på en større frekvens af turister der ankommer til landet, indtægter fra råstofsektoren, samt en forbedring af uddannelsessektoren – alle områder der kan blive afgørende politiske værktøjer, og her mener

Siumut, at det vil være lige så vigtigt, at understrege, at vi må indrømme, at der er brug for alle vore menneskelige ressourcer som kan arbejde go, at vi må hjælpes ad med at nå disse mål.

Vi kender allerede de økonomiske udfordringer vort land står overfor i fremtiden blandt andet via de udgivne vismandsrapporter, og paradoksalt nok koster det investeringer, hvorfor vi i Siumut mener, at det kan være en af vejene til at komme ud af den økonomiske krise, mest som følge af de nødvendige reformtiltag, der må og skal opstartes, især i relation til udnyttelsen af vore egne ressourcer, som gerne skal udnyttes bedre udi fremtiden, således at vi hurtigere kan skaffe de nødvendige indtægter.

Siumut arbejder kontinuerligt på og har som målsætning, at samfundets økonomi skal drives ud fra og være baseret på grundlæggende og sikre drifts faktorer.

I Siumut er vi af den overbevisning, at en vigtig forudsætning for en god og basal samfundsøkonomi, grundlægges med vort lands levende ressourcer og råstoffer, turismen, og en stadig satsning på et højere uddannelsesniveau.

Der bliver flere og flere nødvendige investeringer set i et fremadrettet perspektiv, idet vi nu engang har de behov vi har og idet vi nu engang er dem vi er, og fordi vi allerede er bevidste om, at den nødvendige udvikling der skal igangsættes i relation hertil, koster, hvilket blot betyder, at vi må kræve mere af os selv.

Vi er i disse år midt i en alvorlig økonomisk krise, men det behøver ikke at betyde, at alle vores muligheder er udspillede.

De forskellige tiltag som Naalakkersuisut har iværksat via blandt andet rapporter og beretninger viser med al tydelighed, at der skal en kraftig prioritetsstyring til, hvilket vi er meget tilfredse med. Desuden kan de nødvendige reformer ikke alene bygge på besparelser, hvilket da også klart fremgår af Naalakkersuisuts vurderinger, disse vurderinger er vi enige i, idet der nødvendigvis må skabes økonomisk vækst, hvilket vi i Siumut er klar til at samarbejde om.

Fiskeriet

Vi er alle sammen fuldt ud bevidste om vores meget spredte bosætningsmønster i et kæmpe landområde og vi er ligeledes fuldt ud bevidste om, at vi sagtens kan udnytte vore levende ressourcer meget bedre end i dag.

Med betænkning på fiskeriet er det nødvendigt, at åbne op for alle de mennesker, der ønsker at være med fremfor som nu at holde dem ude, og tiden der er gået, viser at dette har stået for længe på og at alle disse ting hurtigst muligt skal ordnes med særligt henblik på de erhververe, der ønsker at fiske i det kystnære miljø, idet det ikke kan være meningen, at vi alle sammen skal spænde ben for hinanden; det må kort sagt stoppe nu og der bør gøres noget ved sagen hurtigst muligt.

Siumut skal gøre det klart, at det er på tide at få en politisk klarlæggelse af den magt som top embedsmændene har og få fuldstændig klare linjer for hvor det er nødvendigt, idet det er mere end tydeligt for alle, at den magt som disse besidder er for stor, og vi skal blot gøre opmærksom på, at vi i Siumut i vores bestræbelser på, at få disse forhold klarlagt, giver fuldt mandat til Naalakkersuisut.

Endvidere skal vi i forbindelse med fiskeriet og indhandlings- og produktionsforholdene spørge om det er rimeligt og om det ikke er på tide, at få kigget på udøvelsen af den monopol virksomhed som vi oplever fra et af vore egne selskaber Royal Greenland A/S. Vi må opfordre til at være vågne for, at det er nødvendigt med konkurrence og at man ikke fortsat kan udøve pant i fabrikkerne som holdes lukkede, og vi vil på den baggrund opfordre til, at der hurtigst muligt åbnes op for disse således, at de nødvendige rammer bliver skabt, idet borgerne i bygderne selv kan finde de nødvendige samarbejdspartnere og dermed åbne op for de lukkede fabrikker som trods alt er betalt af det offentlige og derfor bør bruges.

Vi skal endvidere fra Siumut opfordre Naalakkersuisut til, at når Royal Greenland sælger mindre produktionsanlæg som de ikke selv ønsker at drive, så er der indbyggede klausuler i forbindelse med salget, som vi mener straks skal ophæves, hvilket Naalakkersuisut som ejere har mulighed for at gennemføre.

Fangererhvervet og vores udnyttelse af byttedyr

At vort land bør være mere selvforsynende er gået hen og blevet et begreb og for at det ikke kommer til at stå hen i en hul betydning, mener Siumut, at vi bør tage sagen mere håndgribeligt, for eksempel er det på tide, at kigge på de bremseklodser der er i Tunu og oppe i Avanersuaq som vi har sat op for de der allerede har konkrete ønsker til en øget selvforsyning, og tiden er kommet til at revurdere vores begrænsninger og satse på en hurtigere løsning af problemet, mener Siumut.

I samme forbindelse kan vi nævne, at det er blevet almindeligt, at folk der har levet et helt liv af fangererhvervet, nu forsøges spist af med fritidsjægerkort.

Er dette nu bare sikre beviser for, at embedsmandsstanden kan tage beslutninger udenom det politiske niveau? Tiden er inde til at forholdene skal ændres og Naalakkersuisut bør komme i arbejdstøjet og embedsmandsstanden bør begynde at samarbejde omkring de politiske mål og hensigter, det kan ikke gå hurtigt nok. Siumuts krav i denne forbindelse skal ikke kunne misforstås: det er på tide at landet bliver styret politisk.

Råstofferne

Vi er klar over at interessen for vort land bliver større og større i udlandet og efterhånden som tingene falder på plads i den retning, skal der ikke herske tvivl om, at Siumut mener, at udnyttelsen af vore råstoffer skal gå hurtigere, idet vores behov for at reformere landet er stærkt afhængig af en forbedret samfundsøkonomi, som vi mener kan forbedres via en satsning på råstofsektoren. De selskaber og interessenter der ønsker at investere heroppe, må meget gerne efter Siumuts mening have en forståelse for, at vort land er et politisk stabilt område, hvorfor der skal være klare krav og Siumut bakker op om, at disse bør være videns baserede og at der skal strammes op om, at vi i fællesskab skal løse disse politiske udfordringer hurtigere og mere effektivt.

Uddannelse

En vigtig forudsætning for dannelsen af vort samfund er blandt andet, at sørge for en så høj uddannelsesfrekvens som muligt og samtidig sikre, at så mange som muligt gennemfører de højere uddannelser således, at de højere uddannede uden at blive hindret heri, kan besætte de højere stillinger i samfundet, hvilket er nødvendigt for at vore uddannede kan få de nødvendige erfaringer, mener vi i Siumut, og her tænkes ligeledes på de grønlandske fiskeskippere og officerer.

Det samme er for så vidt gældende i de offentligt ejede virksomheders administration, hvor grønlandere med relevante uddannelser har svært ved at komme til som følge af manglende job erfaringer, og her mangler der en konkret indsats for at bane vejen for landets uddannede, hvilket kræver dels mod og en strukturel tilgang, hvor der sættes målbare milepæle op, der skal evaluere hvor langt vi er nået. Vi vil opfordre Naalakkersuisut til, at der udarbejdes konkrete planer for hvordan og hvorledes vi kan sikre os, at der ansættes flere hjemmehørende i højere stillinger i det

offentlige, for vi kan nemlig godt beslutte os for at ansætte flere grønlandere og det er kun viljen og en offentliggørelse af målsætningen der mangler, efter Siumuts bedste overbevisning.

Vuggestuerne – daginstitutionerne er første skridt på vej mod dannelsen hen imod at skulle leve og deltage i vort samfund, og her er det vigtigt for Siumut, at børnene oplever trygge vilkår og veltilrettelagte og målrettede ophold, dog savnes klare og forståelige mål som er tilrettelagt for såvel børnenes samt samfundets behov hvilket skal fremgå meget klarere end i dag.

Vi kommer ikke udenom folkeskolen som en vigtig faktor i uddannelsesøjemed, og vi lægger i Siumut ikke skjul på, at transitionen fra skolen til erhvervsuddannelser og højere uddannelser trænger til en fornyet indsats.

Vi ved at folkeskolerne drives i det kommunale regi og skolens status her er rent ud sagt ringe og skal styrkes, hvilket især fremgår af de ældste elevers resultater ved afslutningen af folkeskolen, hvor eleverne ikke umiddelbart kan komme ind på de videregående uddannelser; her mener Siumut at en farbar løsning på dette samfundsproblem må være, at Selvstyret skal indover og være mere med, idet det ikke kan være nok, at ansvaret er placeret i kommunerne, ligesom det er Inatsisartut der ved beslutning har delegeret ansvaret for skolerne til kommunerne og hvis der således er behov for at blande sig heri, så er det et udtryk for, at vi bør effektuere vores evaluering og lede efter brugbare løsningsmodeller i samarbejde med kommunerne.

De økonomiske midler der sættes af til Piareersarfiit synes at skulle sættes op i et fremtidigt perspektiv ikke mindst på grund af, at folkeskolen ikke overholder sine forpligtelser ser det umiddelbart ud til, at der bliver flere og flere der havner i Piareersarfiit, og det er vi fra Siumut uenige i – det er en forkert udvikling, omvendt vil det være mere rigtigt, at satse på at styrke folkeskolen således, at behovet for Piareersarfiit automatisk mindskes, ja faktisk mener vi, at der bør satses på, at der skal færrest muligt i Piareersarfiit, hvorfor behovet for den afledte drift også mindskes betydeligt, hvilket igen vil påvirke vores nuværende økonomiske status i en positiv retning, for det kan ikke nytte noget at vi forøger driftsudgifterne fordi det i sidste ende vil gå udover noget andet og det vil vi gerne væk fra og satser hellere på en større økonomisk omsætning, hvilket vi kun kan nå ved, at satse på en bedre udnyttelse af de eksisterende erhvervs muligheder.

Turismen skal udvikles bedre

Med hensyn til udvikling af turismeområdet har Naalakkersuisut i valgperioden aktuelle planer om tiltag frem imod 2016 og de efterfølgende år hvor der satses på en rationalisering og forbedring af flytrafikken, hvor der etableres mere direkte forbindelser, der vil betyde mere effektiv planlægning og organisering af turismen, hvilket i sidste ende vil medføre at turismen vil opleve en meget større fremgang end i dag.

For at forbedre den eksisterende indenrigs flytrafik vil der ske et afledt øget økonomisk forbrug og vi vil i den forbindelse opfordre Naalakkersuisut til, at undersøge mulighederne for, at finde udenlandske investorer der eventuelt vil være med til at finansiere den nødvendige udvikling, hvilket er tvingende nødvendigt som følge af den samlede pengeknaphed, der har medført, at der foretages betydelige prioriteringer af finanserne og, at man som følge heraf kigger på alternative muligheder, som altså er indbefattet muligheden for at finde udenlandske investorer.

Ledigheden

Vi har oplevet en ledighed af en større kaliber end nogensinde og til trods for at ledighedstallene er for nedadgående, så venter der stadig et større arbejde for at komme den til livs, og uagtet om kommunerne skal deltage i dette arbejde eller ej, mener vi, at det er alfa og omega at inddrage kommunerne i det fremtidige arbejde, fordi det er de aktører der er i direkte frontkontakt med borgerne – altså her de ledige - og derfor ved noget om problematikken.

I de senere år har vi her i vort land oplevet, at vore store produktionsanlæg har manglet medarbejdere, især om sommeren, og denne problemstilling er klart noget, vi bør stå sammen om, at løse som en af de store opgaver der skal løses i fællesskab, og vi mener fra Siumut at de der står for produktionsanlæggene og kommunen i fællesskab skal gå sammen om at løse opgaven. Fra Siumut opfordrer vi indgående til, at arbejdet med at skabe nye arbejdspladser skal fortsætte. Det er ikke mindst vigtigt, at de folk der virkelig har viljen til at gå på arbejde, kan blive endnu flere hvis der etableres behandling, så de kan komme videre i deres liv, hvorfor der bør være tilbud der passer til disse mennesker. Det er her vores fælles ansvar og det at kunne bære byrden i fællesskab, der er de bærende værdier. De mennesker der føler at være tabt i udviklingens kølvand, skal ikke bare undertrykkes og udsættes for endnu mere de ikke kan klare, tværtimod er tiden inde til, at de får revanche og igen kan fornemme at der er reelt brug for dem.

De ældre

De ældre i samfundet udgør en gruppe, der er ved at vokse sig dominerende stor, og der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at vi virkelig står foran en udfordring omkring ældreplejen.

Her hvor vi står i dag har de døgninstitutioner som der tilbydes de ældre, svært ved at følge med og vi er i Siumut - med rette - bekymrede, fordi de afdelinger vi har brug for, allerede på indeværende tidspunkt er fuldt bookede og mange steder er det blevet sådan, at ældre der ellers er rimeligt raske endnu, sættes i samme rum og afdeling som de syge og demente beboere, hvorfor vi fra Siumut finder det tvingende nødvendigt i samarbejde med kommunerne og Naalakkersuisut, at få fremskrevet nogle prognoser for at kunne forudsige og vurdere problemets fremtidige omfang.

Det samme er gældende indenfor sundhedsområdet, hvor den nuværende service må forudses at blive væsentligt forøget, som følge af de mange ældre der er på vej, og for at kunne tackle denne situation regner man med, at man for at kunne være parate må ud og finde flere og helst mange alternative indtægtskilder og at det haster, - det er vi i Siumut slet ikke i tvivl om.

Rapporten om revisionen af pensionsordninger nævnes i rapporten at være under forberedelse hvorfor vi til den tid vil deltage i evalueringen heraf.

Vore ældre har en masse livserfaring, og de ældre der fortsat ønsker at arbejde og er sunde og raske endnu, bør have lov til at arbejde hvis de endnu har lyst, ligesom der er en række samfundsnyttige områder, hvor man sagtens kan bruge de ældre mere end i dag, for eksempel indenfor det pædagogiske område og til vejledning og forskellig rådgivning. Desuden mener vi fra Siumut, at man kunne udnytte de ældres viden bedre ved, at de får mulighed for at videreføre vore forfædres skikke og traditioner, de ældre har trods alt masser at give ud af endnu.

Indenfor det sociale område er der en del kørende tiltag, som vi indtil nu har været yderst tilfredse med og de forskellige arbejdsområder, som nu skrider rigtig godt frem for Naalakkersuisoq for det sociale område, er vi i Siumut ligeledes meget tilfredse med.

Kalaallit Nunaata Radioa – KNR

Hvert eneste år yder vi fra landskassen 68,5 mill.kr. til KNR, hvilket vi må betragte som en anseelig sum. Radio og TV transmissionerne sker ud fra Inatsisartut lov nr. 7 af 8. juni 2014 og KNR har

pligt til at levere public service-virksomhed ud fra blandt andet følgende formål: TV, Radio og annoncer skal tilrettelægges således, at man sikrer at hele det grønlandske samfund får glæde af disse udsendelser, dette omfatter nyhedsudsendelser, oplysning, uddannelse, kunst og underholdningsudsendelser som en del af denne public service pakke. Vi stiller dog spørgsmålstegn ved om KNR i dag magter at leve op til disse forpligtelser? Den public service ydelse som leveres af KNR – hvilken kvalitet har den? Hvordan udfører KNR sin forpligtelse til at levere oplysende udsendelser? Hvordan produceres der uddannelsesudsendelser? Er nyhedsudsendelserne alsidige? Bliver de etiske værdier opfyldt i nyhedstjenesten? Den økonomiske støtte til KNR opstår altså som følge af, at det er en public service-virksomhed, som betjener det grønlandske folk, derfor kan man med rette spørge hvor meget sendetid der benyttes på dansk? Får medarbejderne – journalister og teknikere m.fl. en passende løn for deres arbejdsindsats? Disse spørgsmål bliver ikke sjældent stillet i den politiske arena og hvor tit får vi egentligt talt svar på tiltale? På denne baggrund, vil vi fra Siumut opfordre Naalakkersuisut til, at iværksætte en uvildig undersøgelse af KNR, således, at der kan foretages de nødvendige justeringer i relation til KNR.

Effektivisering af administrationen

Selvom Naalakkersuisuts tiltag til en effektivisering af administrationen ikke i første omgang har ført til besparelser, så er vi fra Siumut tilfredse med, at der nu arbejdes med en effektivisering af administrationen.

I forbindelse hermed vil vi opfordre selvstyret og kommunerne til at samarbejde omkring en effektivisering af administrationen, idet sammenlægningen af kommunerne netop er sket ud fra ønsket om en uddelegering af opgaver, der varetages af selvstyret til kommunerne, hvorfor det vil være passende at få kigget på hvilke områder, der med fordel står for tur til at kunne overgå til kommunerne. Vi opfordrer derfor Naalakkersuisut til at kigge på og planlægge hvilke sagsområder, der vil egne sig til en uddelegering til kommunerne, hvilket passende kan foregå i samarbejde med KANUKOKA.

Vi mener fra Siumut, at den naturlige overgangsfase, der vil opstå i forbindelse med effektiviseringen af administrationen, bør man være forberedt på og det bedste man kan gøre, vil være, at planlægge sig ud af den.

Landskassens regnskab for 2014

Det siges at der kommer til at mangle 225 mio kr. på indtægtssiden.

De væsentligste afvigelser siges at komme fra færre skatteindtægter, indførselsafgifter, stempelomkostninger i forbindelse med hussalg, afgifter på makrel samt de hjemmestyreejede selskabers overskud.

De faldende indtægter som man ikke har forventet, har således medført, at der nu er mere tilbageholdenhed på driftssiden, samt, at der opstår et naturligt behov for at finde alternative indtægtsmuligheder.

For at opnå og sikre de finansielle pengestrømmes indtægters forbliven i Grønland, så er det på høje tide at vurdere, hvordan ansvaret for Pituffik kan hjemtages og styres fuldt ud herfra.

Vi mener fra Siumut, at det derfor vil være passende, at man allerede nu påbegynder dette arbejde, idet vi mener, at vi ejer vores land, hvilket også gør sig gældende overfor Pituffik selvom det er et militært område og til trods for, at vi kun kan gætte os frem til det, så mener vi at de penge der hentes fra de forskellige virksomheder deroppe, er større end det vi selv får ud af det, hvorfor det kun kan være en del af en naturlig proces, at vi nu spørger os selv, hvornår vi har tænkt os at sætte end deadline for, at vi begynder at tjene flere penge på Pituffik? Siumut mener, at vi er ved at have nået vores grænse og at tiden er inde til, at vi får et større økonomisk udbytte, hvorfor selvstyret bør tage det første nødvendige skridt i denne retning.

I henhold til selvstyreaftalen kan vi ikke regne med at statens tilskud øges i forbindelse med vore reformer, idet de påtænkte reformer samt en sænkelse af velfærdsstandarder alt sammen er ting vi selv skal betale for, hvorfor der ikke skal herske tvivl om at Siumut mener, at vi har brug for alle indtægter fra hele landet og det haster.

“Som fribårne folk vi i landet vil bo; begynd at tro på jeres egne evner.”¹ hvorfor vi fra Siumut mener, at vi selv skal have det fulde udbytte af landets indtægter, og at vi ikke mindst selv må hoppe ud af tilskuerrollen og selv begynde at kunne indgå de nødvendige aftaler omkring militærbasen i Pituffik som bruges af USA.

---

¹ Nunarput utoqqarsuanngoravit er den grønlandske nationalmelodi, som oversat betyder *Vort land, som er blevet så gammelt*. Den har været anvendt officielt siden 1916 og er komponeret af Jonathan Petersen med tekst af Henrik Lund,

Politisk økonomisk beretning 2015 som er udgivet og præsenteret af Naalakkersuisut, er indholdsrig og peger samtidig klart og utvetydigt på en lang række forhold der skal reformeres, og peger ligeledes på en lang række forhold og sagsområder, der skal arbejdes videre med, hvorfor vi fra Siumut håber, at de forskellige partier vil samarbejde herom og tage stilling til de forskellige sagsområder, hvorfor vi fra Siumut med disse bemærkninger tager Politisk økonomisk beretning til efterretning og ønsker Naalakkersuisut god vind med det videre arbejde hermed.